

Eläkkeensaaja

50.
vsk

17.9.2020

5 • 2020

ELÄKKEENSAAJIEN KESKUSLIITON JÄSENLEHTI. PENSIONSTAGARNAS CENTRALFÖRBUNDS MEDLEMSTIDNING.

4 LASTU LENTÄÄ! MUISTOJA
RAJANIEMEN KESÄPÄIVÄN VIETOSTA

14 LUKIJAT INNOSTUIVAT PÖRRIÄIS-
HOTELLIHAASTEESTA

20 MARKKU ARO, 70:
"JOKAINEN PÄIVÄ ON HIENO PÄIVÄ"

• **LUE MYÖS**

- Järjestöjen avustukset vaarassa
- Hannes Pilto – pilkettä silmäkulmassa
- Ensio, 93, tietää hyvinvointinsa lisääntyneen teknologian ansiosta

• **PIIRISIVUT 22-25**

EKL HÄME

EKL PIRKANMAA

Yhä useampi havahtunut hakemaan takuuelä

Noin 77 700 henkilöä saa vanhuuseläkettä alle 800 euroa kuukaudessa Eläketurvakeskuksen tietokannan mukaan. Pienimpiä eläkkeitä joudutaan paikkaamaan muun muassa takuueläkkeellä ja asumistuella. Moni jättää etuuksiaan hakematta.

– Kelalta on haettu takuueläkettä koko ajan enemmän, kertoo suunnittelija **Reeta Pösö** Kelasta.

Kela lähetti viime syksynä muistutuskirjeen niille henkilöille, jotka sen laskelmien mukaan ovat oikeutettuja takuueläkkeeseen, mutta eivät olleet sitä hakeneet. Heitä oli Kelan laskelmien mukaan noin 15 000. Yli 65-vuotiaille maksettiin heinäkuussa asumistukea reilut 29 miljoonaa euroa.

Syitä hakematta jättämiselle asiantuntijat eivät tiedä. Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry:n puheenjohtaja **Ole Norrback** arvioi, että etuuden hakeminen on monelle vaikeaa.

– Kaikilla ei ole tietokoneita ja hakemuksen kieltä voi olla vaikea ymmärtää. Monille byrokratia on liian vaikeaa, vaikka tarve etuuksiin olisikin, Norrback toteaa.

Hän muistuttaa, että yksinäisillä saattaa olla vaikeaa löytää luotettavaa henkilöä, jolle voisi uskoa asioidensa hoitamisen valtakirjalla.

Tasokorotus toi lisää hakijoita

Kelan yhteydenoton jälkeen takuueläkkeiden saajien määrä nousi selvästi. Kun syyskuussa 2019 takuueläkkeen saajien määrä oli yli 103 500, vuoden loppuun mennessä takuueläkettä sai noin 6 000 henkilöä enemmän. Tämän vuoden puolella on myönnetty uusia takuueläkkeitä noin 7 300:lle.

Heinäkuussa takuueläkettä sai kaikkiaan 113 600 henkilöä.

– Hakijamäärää on voinut nostaa tämän vuoden puolella takuueläkkeeseen tehty tasokorotus, Pösö arvioi.

Tänä vuonna takuueläkkeen määrä on enimmillään

834,52 euroa kuukaudessa. Eläkkeensaaja on oikeutettu takuueläkkeeseen, jos hänen muut eläketulonsa jäävät kuukaudessa alle 834,52 euron. Tulot lasketaan senttien tarkkuudella. Vuonna 2019 keskimääräinen takuueläke oli 179 euroa kuukaudessa.

Laki takuueläkkeestä tuli voimaan 2011. Täyttä takuueläkettä voi saada, jos ei saa mitään muita eläketuloja.

Yli sata erilaista etuutta

– Sosiaaliturvan kokonaisuudistuksessa tähdätään muun muassa etuukseen vaivattomampaan hakuun, toteaa johtava asiantuntija **Marjukka Turunen** Kelasta.

JATKUU SIVULLA 6

Oikealla tiellä ollaan

Kesä meni turvavälejä ja muutenkin varovaisuutta noudatella, kotimaassa matkustellessa, kalastellessa ja partaa kasvatellessa. Tämä tuolla uudessa palstavassa näkyikin.

Tämän numeron ilmestyessä on valtioneuvosto juuri päättänyt budjettiriihensä valtion ensi vuoden talousarvioon liittyen. Pikkuhiljaa alkaa siis hahmotua, millaiseksi on eläkkeensaajien arki muodostumassa ensi vuonna. Liitto on kertonut omat kantansa ja vaatimuksensa budjettiriiheen, ja niistä voi lukea päätoimittajan pääkirjoituksesta sekä edunvalvontasivuilta.

Kun mietin tätä omaa palstaani, haeskelin inter-

netin ihanasta maailmasta kesän aikana tapahtuneita asioita. Törmäsin erittäin mielenkiintoiseen tutkimukseen, joka oli julkaistu 21.7. keskellä kuuminta kesää. Veikkaan, että tutkimus jäi tämän takia monelta huomioimatta.

Kyselyn oli teettänyt Sitran Kansanvallan peruskorjaus -projekti, jonka tavoitteena on vahvistaa Suomen asemaa uudistumiskykyisenä demokratian mallimaana. Projektin kansalaiskyselyssä selvitettiin suomalaisten kiinnostusta osallistumiseen ja vaikuttamiseen. Kyselyyn vastasi huhti-toukokuussa 3 832 suomalaista. Vastaajat olivat iältään 15–85-vuotiaita.

Vastaajia pyydettiin arvioimaan itseään yhteiskun-

nallisina vaikuttajina. Selvästi suurin ryhmä vastaajista, yli kolmannes, arvioi, että he vaikuttavat ja ottavat kantaa kansalaisina vain, jos voivat tehdä sen helposti kotoa käsin tai arkisten valintojensa kautta.

Joka viides vastaaja ker toi osallistuvansa mielellään yhteistä hyvää edistävään järjestö- tai vapaaehtoistoimintaan vapaa-ajallaan. 12 prosenttia kertoi vaikuttavansa vain, jos omat tai lähipiiriin edut ovat uhattuina. Varsinaisesti aktiivivaikuttajiksi itsensä kokevien määrä jäi alhaiseksi, sillä vain viisi prosenttia vastaajista kertoo käyttävänsä paljon työ- ja vapaa-aikaansa kansalaisten ja yhteiskunnan asioi-

den edistämiseen.

Sitran johtavan asiantuntijan Tuula Tiihosen mukaan tulokset osoittavat, että Suomessa on valtava määrä ihmisiä, jotka haluaisivat vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, mikäli se tehtäisiin heidän ehdoillaan ja riittävän helpoksi. Tähän tulisi Tiihosen mukaan kiinnittää erityistä huomiota, kun mietitään keinoja kansalaisten osallistumisen lisäämiseen.

Allekirjoitan tämän täysin. Meidän pitää myös omassa järjestössämme, piireissä ja kaikissa jäsenyhdistyksissä miettiä, kuinka me saamme ihmiset mukaan vaikuttajiksi paitsi yleisiin asioihin, myös omaan toimintaamme.

Asioita tai aiheita, joiden

puolesta suomalaiset haluaisivat eniten toimia, olivat vanhusten olojen parantaminen (71 % vastaajista), sananvapauden turvaaminen (69 % vastaajista) sekä köyhien olojen parantaminen (65 % vastaajista).

Tärkeiksi aiheiksi koettiin myös eläkeläisten sekä lasten ja lapsiperheiden olojen parantaminen ja toiminta luonnonsuojelun puolesta. Tuloksia kannattaa käydä tutkimassa tarkemmin Sitran sivuilta.

On erittäin merkillepantavaa se, että suomalaiset haluavat toimia juuri niiden asioiden puolesta, joita liitto on ajanut kauan aikaa. Toimintamme ytimessä on eläkkeensaajien edunvalvonta sosiaalisen ja taloudellisen oikeuden-

kettä

Kuva: Pixabay.

TOIMINNANJOHTAJALTA ■ TIMO KOKKO

mukaisuuden toteuttamiseksi. Luomme edellytyksiä jäsentemme sosiaaliseen kanssakäymiseen, kannustamme itsensä jatkuvaan kehittämiseen kautta koko elämänkaaren sekä tarjoamme mahdollisuuksia monimuotoiseen kulttuuri- ja harrastustoimintaan.

Ykköstavoitteitamme ovat eläkeläisköyhyyden ja ikäsyrijännän poistaminen sekä ikäihmisten keskuudessa lisääntyneen yksinäisyyden torjuminen. Olemme aina heikoimman puolella. Omassa jäsentutkimuksessamme vuonna 2019 saimme tälle toiminnalle lähes varauksettoman tuen jäsenistöltämme.

Nyt meidän on kerrottava kaikille ympäri maan näistä tavoitteistamme ja

siitä, että olemme juuri heidän kaipaamiensa asioiden puolella. Tähän tulee oiva tilaisuus sitten kun pääsemme käynnistämään jäsenhankintakampanjamme koronatauon jälkeen.

Toiminnallinen syksy on edessä yhdistystemme pikkuhiljaa ja varovasti avatessa toimintojaan. Toivottavasti tätä ei korona taas pilaa.

Toivotan kaikille oikein hyvää syyskautta!

SIMO PAASSILTA

päätöimittäjä, chefredaktör
Eläkkeensaajien Keskusliiton puheenjohtaja
Pensionstagarnas Centralförbunds ordförande

PÄÄKIRJOITUS

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen rahoitus turvattava

Valtiovarainministeriön esitys ensi vuoden talousarvioksi heittää kylmän rätin sosiaali- ja terveysjärjestöjen niskaan. Niiltä aiotaan ensi vuonna leikata peräti 127 miljoonaa euroa, joka on 33 prosenttia tähän vuoteen verrattuna. Tämän kaltaista leikkausta ei historiassamme ole aiemmin nähty.

Taustalla on rahapelimonopolin tuottojen lasku, joka johtuu koronaepidemian lisäksi muun muassa hajasijoitettujen automaattien määrän vähentämisestä ja siirtymisestä tunnistautumiseen automaattipelaamisessa.

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry:n hallitus käsitteli asiaa kokouksessaan 27.8. ja totesi, että sosiaali- ja terveysjärjestöissä tehdään valtava määrä työtä maamme hädänalaisten kansalaisten hyväksi. Tämän työn merkitys on vain kasvanut nyt koronaepidemian aikana, eikä se kestä esitettyä leikkausta.

Esimerkiksi Eläkkeensaajien Keskusliiton ja yli 300 jäsenyhdistyksemme tekemä ennaltaehkäisevä työ lisää ja ylläpitää ikääntyneiden sosiaalista, psyykkistä ja fyysistä hyvinvointia. Lisäksi se on täydellistä täsmälääkettä yksinäisyyden torjuntaan. Tätä työtä tehdään hyvin pitkälti nyt leikkausuhan alla olevilla rahoilla.

EKL-yhdistyksissä vertaistyötä tekee noin 7 000 henkilöä ja he käyttävät aikaa toimintaansa 90 000 tuntia kuukaudessa. Vastaavanlaista tärkeää työtä tehdään myös muissa eläkeläisjärjestöissä ja niiden paikallisyhdistyksissä.

Ei valtiovalta eivätkä kunnat pysty korvaamaan eläkeläisjärjestöjen paikallisyhdistyksissä toimivia useita kymmeniä tuhansia vapaaehtoisia vertaisohjaajia.

Esitetty leikkaus on siis totaalisen järjetön. Siihen on saatava muutos, kun hallitus käsittelee ensi vuoden budjettia. Syntyneitä rahoitusvajetta voisi paikata esimerkiksi sosiaali- ja terveysalan yhteistyöjärjestö SOSTEn esittämän mukaisesti arpajaisveroa alentamalla, siirtämällä avustuskohteita valtion budjettirahoituksen piiriin tai kompensoimalla tuoton laskua suoraan budjettivaroin.

On suorastaan kunnia-asiamme turvata sosiaali- ja terveysjärjestöjen tekemän äärettömän tärkeän työn jatkuminen tulevaisuudessa. Nyt esitetyn suuruista leikkausta se työ ei kerta kaikkiaan kestä.

Ken tahtoo, keksii keinot. Ken ei tahdo, keksii selitykset. Eläkkeensaajien Keskusliitto haluaa uskoa, että maan hallitus tahtoo ja keksii keinot tämän tärkeän asian hoitamiseksi.

Social- och hälsoorganisationernas finansiering bör tryggas

Finansministeriets förslag till budget för nästa år är som en våt trasa i ansiktet på social- och hälsovårdsorganisationerna. Planen är att minska anslagen med hela 127 miljoner euro nästa år, 33 procent mindre än i år. Sådana nerskärningar har vi inte sett i vår historia tidigare.

Bakom detta finns minskade inkomster för penningspelmonopolet, vilket förutom på coronaepidemin bland annat beror på att antalet spelautomater kommer att minska och att det krävs identifiering för att få spela på dem.

Pensionstagarnas Centralförbund PCF rf:s styrelse behandlade ärendet på sitt möte 27.8 och konstaterade att social- och hälsovårdsorganisationerna utför ett enormt arbete i vårt land till fromma för de nödställda. Detta arbete har blivit än mer betydelsefullt nu under coronaepidemin, och det klarar inte av den föreslagna nedskärningen.

Till exempel ökar och upprätthåller det förebyggande arbete som PCF och dess över 300 medlemsföreningar utför seniorernas sociala, psykiska och fysiska välfärd. Dessutom är det ett verkligt rätt riktat läkemedel för att avvärja ensamhet. Det arbetet utförs nu under stort hot om nedskärningar.

Omkring 7 000 personer utför kamratstödsarbete i PCF-föreningarna och de använder 90 000 timmar per månad till detta. Motsvarande viktiga arbete utförs i andra pensionärsorganisationer och deras lokalfördelningar.

Varken staten eller kommunerna kan ersätta dessa flera tiotusentals frivilliga kamratstödare.

Den föreslagna nedskärningen är alltså fullständigt vettlös. Det måste ändras när regeringen behandlar förslaget till nästa års budget. Finansieringsunderskottet kunde till exempel rättas till såsom social- och hälsovårdsbranschens samarbetsorganisation SOSTE föreslår: genom att sänka lotteriskatten, flytta över bidragsmottagarna till budgetfinansieringen eller genom att kompensera produktiviteitsminskningen med direkta budgetmedel.

Det är rent ut sagt vår hederssak att trygga det oerhört viktiga arbete som social- och hälsovårdsorganisationerna utför i vårt land. Det arbetet klarar helt enkelt inte av den föreslagna nedskärningen.

Den som vill, hittar medel. Den som inte vill, hittar förklaringar. PCF vill tro att regeringen vill och hittar på sätt att sköta denna viktiga sak.

Rajaniemen lomakeskuksen 120-vuotiaasta Pytinkiä juhlittiin...

Rajaniemen lomakeskuksessa Virroilla, tarkemmin sen Pytingin eli pappilan pihapiirissä vietettiin perinteistä kesäpäivää 5. elokuuta. Samalla juhlittiin pappilan pitkää 120-vuotishistoriaa. Ohjelma oli rentoa ja suunniteltu pappilan henkeen sopivaksi.

Apuna Rajaniemen lomakeskuksen henkilökunnan lisäksi touhuvivat muun muassa **Juhani Viita** sekä Virtain Eläkkeensaajien tehokas talkooväki.

Myös Rajaniemen pappilan entiseksi kirkkoheraraksi pukeutunut **Veikko Malmi** kulki ihmisten joukossa ja esitti yhden Hannu Hämeen runoista.

– Rajaniemi on näkemisen arvoinen paikka. Kävimme syömässä, tapasimme tuttuja ja puhuimme vieraidenkin ihmisten kanssa, kertoivat Helsinki-Virrat-väliä ahkerasti kulkevat **Aune Koivula** ja **Reino Viitala**.

Hyvän ruoan lisäksi heille jäivät kesäpäivästä mieleen Juhani Viidan sketsit, musiikki ja ketjunheitto.

– Ketjunheitto on aika vaikeaa, Koivula totesi.

Hyvä ruoka teki kauppansa

Rajaniemen lomakeskuksen päällikkö **Piia Lamberg** kertoo, että kesäkuun alusta saatiin lomakeskus avattua asiakkaille ja juhannukselta on ollut jo enemmän kävijäryhmiä. Samaan aikaan talossa oli viikon pituisella lomalla yhteensä 65 henkilön ryhmä.

– Saatiin hieno aurinkoinen päivä tapahtumapäiväksi, väkeä kävi kaikkineen 360 vierasta syömässä, ruokalippujen myynnissä tavattu Lamberg kertoo.

Rajaniemen lomakeskuksen päällikkö Piia Lamberg ja kirkkoherra esittänyt Veikko Malmi poseerasivat Pytingin terrassin edessä yhteiskuvassa.

Kesäpäivää on Rajaniemessä perinteisesti vietetty heinäkuussa eri teemoin. Nyt tapahtuma siirrettiin rajoitusten vuoksi elokuulle. Tämä näkyi päivän ideoinnissa.

– Toivotaan, että saadaan syksylläkin toimia normaalisti, eikä uusia rajoituksia tule.

Päivään mahtui kisailuja

Päreenheitosta tavattu **Anita Vihersalo** Juupajoelta kertoi lajin olevan vaikea.

– Olen kyllä kaikenlaista heittänyt painosta keihäseen, mutta nyt ei ollut yhtään tuulikaan apuna, hän harmitteli.

Vihersalon allakka meni heti keväällä tyhjäksi, mutta liikuntaa hän on harrastanut ja kehui saaneensa koronakoirakaveriksi tiibetspanielin.

Pirkko Tienari Ylöjärveltä teki kesäpäivillä kortti- ja sukkakauppaa kurikkalaisten **Sinikka Harjunpään** ja **Rauni Hakasen** kanssa.

– Lähdimme aamulla omalla autolla kohti Virtaita. Hieman jännitimme säätä, kun meillä päin on satanut kovasti. Onneksi tuli hieno ilma, iloitsi Harjunpää, joka oli kisailut Hakasen kanssa kesäpäivän ajanvietoissa.

Ylöjärveläinen Pirkko Tienari (oik.) teki kortti- ja sukkakauppaa kurikkalaisten Rauni Hakasen (vas.) ja Sinikka Harjunpään kanssa.

– Nyt on pitkästä ajasta mukava tavata ihmisiä ja tuttuja Rajaniemessä, kun kaikki sovitut reissut peruuntuivat.

meillä Kurikassa luontokerho, jossa tavataan ulkona, kertoi Sinikka Harjunpää.

Kevät ja kesä on mennyt kotosalla, eikä vielä oman EKL-yhdistyksenkään kanssa ole aloitettu kokoontumisia. Mutta on

Riikka Tallila
Suomenselän Sanomat

Kuvat: Riikka Tallila

Rajaniemen pappilassa jonotettiin ulkona ruokailuun, jossa kävi päivän aikana yhteensä 360 henkilöä.

... kesäpäivästä iloiten!

Helsinkiin suunnanneet Aune Koivula ja Reino Viitala kehuivat Rajaniemen olevan näkemisen arvoinen paikka.

Anita Vihersalo Juupajoelta totesi päreenheiton olevan vaikeaa. Sitä yritti myös Rajaniemen Piia heittää (kansikuva).

Rajaniemessä 1.–3.10. JOOGAA & MIELENRAUHAA!

Kurkista sivulle 17 ja lue lisää, miksi kannattaa nyt varata ohjattu hyvinvoinnin loma ja valmistautua vastaanottamaan tuleva kaamosaika! Lisäksi liikutaan luonnossa ja tanssitaan!

URMAS

JATKOA SIVULTA 3:

Yhä useampi havahtunut hakemaan takuueläkettä

Eläkeläisten etuudet, kuten takuueläke, eivät kuulu sosiaaliturva-uudistukseen. Moni etuus voi kuitenkin koskea myös eläkeläisiä, esimerkiksi toimeentulotuki.

– Kelan näkökulmasta tavoitteena on sujuvampi, nopeampi ja helpompi asiakkaiden palveleminen, Turunen vahvistaa.

Kelan etuuksia, edun osia tai lisää on yli sata. Asiakas hyötyisi etuusviidakon yksinkertaistamisesta.

Turunen toteaa, että nykyjärjestelmäänkin voitaisiin tehdä muutoksia nopeasti melko pienillä lainsäädännön muutoksilla ja digitaalisuutta hyödyntämällä ilman, että asiakkaan täytyisi ymmärtää koko järjestelmää ja mitä tukia hänen pitäisi hakea.

EETUn Norrback suhtautuu myönteisesti Kelan kaavailuihin palvelujen sujuvoittamiseksi. Hän toivoo, että viranomaiset voisivat yksinkertaistaa etuuksien hakua ja myöntää niitä keskitetysti yhden luukun periaatteella. Etuuksia tulisi Norrbackin mukaan myöntää automaattisesti, sillä viranomaisilla on kaikki tarvittava tieto.

– Automaatioon pitää mielestäni todella pyrkiä.

Etuuksia voitaisiin yhdistää

Sosiaaliturvauudistuksen on määrä olla valmis vuonna 2027. Uudistusta valmistele parlamentaarinen komitea. Se tarkoittaa, että komitean jäsenenä on asiantuntijoiden lisäksi kansanedustajia, joten päätökset saavat myös poliittisen hyväksynnän.

Komitean puheenjohtajana toimii Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen ohjelmajohtaja, sosiaalipoliitiikan tutkimusprofessori **Pasi Moisio**.

Kelan laskelmien mukaan takuueläkettä voisi hakea vielä useampi.

Kelan Marjukka Turunen on sitä mieltä, että monia asiakkaan elämää helpottavia uudistuksia voidaan tehdä jo ennen määrävuotta.

– Joitakin etuuksia voitaisiin yhdistää.

Uudistukset edellyttävät Turusen mukaan joitakin lakimuutoksia, esimerkiksi tiedonluovutuksesta eri viranomaisten kesken.

Norrback näkee tilanteen toisin. Hän uskoo, että tietotekniikan avulla viranomaiset pystyvät hoitamaan etuusasioita kansalaisten parhaaksi.

– Pitää muistaa, että hallinto on kansalaisten palvelija.

Tiina Tenkanen/UP

SOSTE ry 19.8.: Budjettiriihessä löydettävä kestävä rahoitusratkaisu toiminnan turvaamiseksi

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen tekemän työn tulevaisuus vaakalaudalla

Valtiovarainministeriön 13.8. antamassa budjettiesityksessä sosiaali- ja terveysjärjestöiltä aiotaan ensi vuonna leikata peräti 127 miljoonaa euroa. Se tarkoittaa 33 prosentin vähennystä järjestötukiin kuluvaan vuoteen verrattuna.

VM:n esityksessä esitetään myönnettäväksi 253 miljoonaa euroa avustuksina yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen, kun vastaavasti tänä vuonna myönnetty summa oli 380 miljoonaa euroa.

SOSTEn valtuusto keskusteli asiasta kokouksessaan 19.8.2020.

– Toteutuessaan leikkaukset vaikuttaisivat merkittävällä tavalla monien, erityisesti haavoittuvassa asemassa olevien tai muuten tukea ja apua tarvitsevien ihmisten elämään: lasten, nuorten, iäkkäiden, päihde- ja mielenterveysongelmaisten, vähemmistöjen, vammaisten, pitkäaikaissairaiden ja pitkäaikais-työttömien. Tätä työtä yhteiskunnalla ei ole varaa menettää, eikä myöskään mahdollisuutta paikata, painottaa SOSTEn valtuuston puheenjohtaja **Kari Mäkinen**.

– Valtioneuvoston on ratkaistava sote-järjestöjen tekemän yleishyödyllisen toiminnan rahoitusongelma syksyn budjettiriihessä. Kysymys on koko hallitusta koskeva.

Viime keväänä koronaviruksen sosiaalisia vaikutuksia pohtineen työryhmän havainto oli, että koronaviruksen vaikutuksia kuin hyvinvointiyhteiskunnan murtumakohtia. Nämä murtumakohdat eivät syntyneet koronaviruksen myötä, vaan niiden juuret olivat olleet jo olemassa.

Koronaviruksen juuret esiin ja nyt on aika korjata ne. VM:n budjettiesityksen viesti on räikeässä ristiriidassa työryhmän havaintoihin, jonka mukaan järjestöt ja muu kansa-

salaisyhteiskunta on nähtävä hyvinvointipalveluja vahvistavana tekijänä.

Sosiaali- ja terveysministeriön oma budjettiesitys leikkaisi järjestöiltä 70 miljoonaa euroa. Vielä keväällä koronaviruksen aikaan STM vetosi järjestöihin, jotta ne toimisivat ihmisten auttamiseksi, ilman, että mieltisivät toimintansa sopeuttamista. Tähän vetoamukseen nähdessä esitetyt leikkaukset antavat täysin päinvastaisen viestin.

Järjestöjen kohtalosta päätetään budjettiriihessä

Yleishyödyllisten toimijoiden, kuten sote-järjestöjen, rahoitus tulee pitkälti Veikkauksen rahapeli-toiminnan tuotoista. Tuottojen lasku johtuu muun muassa hajasijoitettujen automaattien määrän vähentämisestä, siirtymisestä tunnistautumiseen

automaattipelaamisesta sekä ulkomaisille sivustoille suuntautuvasta pelaamisesta.

Rahoitusvajetta voi paikata esimerkiksi arpajaisveroa alentamalla, siirtämällä avustuskohteita valtion budjettirahoituksen piiriin, kompensoida tuoton laskua suoraan budjettivaroin ja vahvistamalla Veikkauksen kanavointikykyä.

Esimerkiksi laskemalla arpajaisveroprosenttia Veikkaukselle jäisi enemmän tuloutettavaa. Arpajaisveroprosenttia on nostettu 2000-luvun aikana noin neljästä nykyiseen 12 prosenttiin. Arpajaisveron tuotto on noin 230 milj. nykyisellä 12 prosentin veroasteella. Veron lasku

olisi teknisesti helposti toteutettavissa.

Arpajaislainsäädännöllä voidaan puolestaan varmistaa, että pelaaminen kanavoituu Veikkaukselle, jotta yleiskatteellisesta budjetista kompensoitava osuus ei alati jatkossa kasva. Kanavoiminnan tarkoituksena ei ole lisätä pelaamista, vaan kanavoitua tapahtuva pelaaminen toimiluvattomilta yhtiöiltä vastuullisuuttaan vahvistaville toimiluvallisille yhtiöille.

On myös harkittava, voitaisiinko joitain toimintoja siirtää suoraan budjettirahoitukseen. Järjestöjen yhteistyöllä ja toiminnan tehostamisella voidaan myös saada pitkällä aikavälillä ja hyvin suunnitellen aikaan säästöjä.

Viime keväänä koronan aiheuttamassa poikkeustilanteessa sote-järjestöt muuttivat nopeasti toimintaansa ja tavoittivat entistä enemmän ja uusia avuntarvitsijaryhmiä, tarjosivat psykososiaalista tukea ja turvaa riskiryhmille, jotka muuten olisivat joutuneet eristäytymään normaalista elämästä ja jääneet palveluiden ulkopuolelle. Tämä avuntarve ei ole ohitse.

Järjestöjen kanssa on keskusteltava rahoituksen tulevaisuudesta. Siihen tarvitaan suunnitelmallisuutta, ei äkkiliikkeitä. Erityisen huolestuttavaa on, että rahoitusleikkaukset kohdistuvat voimakkaimmin pitkäjänteiseen perusrahoitukseen.

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

EKL:n hallituksen päätöksiä 27.8.

Jäsenhankintakampanja jatkuu vuoden 2021 loppuun asti

Alkuvuonna liiton jäsenmäärä oli hyvässä kasvussa, mutta kampanja tyrehtyi koronatilanteen takia. Siksi se on ollut käytännöllisesti katsoen jäissä maaliskuun puolesta välistä lähtien.

EKL:n hallitus päätti kokouksessaan, että liiton jäsenhankintakampanjaa jatketaan vuoden 2021 loppuun asti, ja että kampanjan tulokset yhdistysten jäsenmäärän kasvusta lasketaan sekä vuosilta 2020 että 2021.

Kampanjassa parhaiten onnistuneet palkitaan liiton 60-vuotisjuhlissa Joensuussa 2022.

Otamme kampanjalle uuden startin heti kun tilanne helpottuu.

EKL:n valtuuston kokous 9.9.2020 muutettiin sähköpostikokoukseksi

Tällä hetkellä olemassa olevan tiedon valossa liitto ei voinut taata sitä, että pystyisimme pitämään valtuuston kokouksen 9.9. turvallisesti Käpylän työväentalolla.

Kokous on päätetty pitää sähköpostikokouksena niin, että se alkaa keskiviikkona 9.9.2020 klo 11.00 ja päättyy viimeistään keskiviikkona 30.9. klo 12.00. Kokousmateriaali sekä kokousohjeet on postitettu asianomaisille 26.8.2020.

Timo Kokko

EKL-tiedote 29.7.:

Köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen tärkeää ensi vuoden talousarviossa

Hallitusohjelmaan on kirjattu, että köyhyyden ja eriarvoisuuden vähentäminen on keskeinen tavoite, joka ohjaa kaikkea hallituksen päätöksentekoa. Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry odottaa tämän kirjauksen näkyvän valtion ensi vuoden talousarviossa.

– Hallitus rakentaa talousarviota erittäin haastavassa tilanteessa. Sivistysvaltion on kuitenkin huolehdittava heikoimmistaan ja Suomella on oikeudellinen ja moraalinen velvollisuus huolehtia siitä, että he tulevat huomioiduksi. Haluamme kiinnittää huomiota siihen, että köyhien eläkeläisten määrä on kasvanut Tilastokeskuksen tiedon (12.3.) mukaan jo 217 000 henkeen. Sosioekonomisista ryhmistä lukumääräisesti eniten pienituloisia on nimenomaan eläkkeensaajien ryhmässä. Luvut ovat vuoden 2018 lopusta, vuotta aiemmin pienituloisten eläkeläisten lukumäärä oli 194 000 henkeä, joten vuoden aikana lukumäärä kasvoi hurjasti, toteaa EKL:n puheenjohtaja **Simo Paassilta**.

– Suomeen on nyt lopulta laadittava jo pitkään vaatimamme toimenpideohjelma, jolla eläkeläisköyhyys kitketään. Tämä voidaan laatia osana hallitusohjelmaan kirjattua ikäohjelmaa ja keskeisenä osana on oltava viime vuoden vaihteessa toteutettujen kansaneläkkeiden tasokorotusten jatkaminen myös ensi vuonna, Paassilta jatkaa.

Pienituloisten asemaa on tarkasteltava kokonaisuutena ja haettava aidosti vaikuttavia toimia heidän tilanteensa parantamiseksi. Merkittävässä osassa eläkeläisten toimeentulon kannalta ovat palvelut, niiden saataisuus ja saavutettavuus sekä maksutaso. Terveystuolun asiakas- ja palvelumaksut sekä lääkehoidon kus-

tannukset eivät saa muodostua esteeksi palveluiden ja hoidon saamiselle. Niiden erilliset maksukatot tulee ehdottomasti yhdistää yhdeksi maksukatoksi, jonka taso tulee määritellä korkeintaan täyden takuueläkkeen suuruiseksi.

EKL edellyttää yhä, että ennen vaaleja annettu lupaus alle 1 400 euron eläkkeiden korotuksesta sadalla eurolla nettona toteutetaan. Hallitusohjelmassa on kirjaus: ”Käynnistetään kolmikantainen selvitys siitä, miten työeläkejärjestelmän sisällä voitaisiin parantaa pienimmillä työeläkkeillä olevien asemaa. Osana tätä selvitystä selvitetään keinoja, joiden avulla voitaisiin nostaa alle 1 400 euron työeläkkeitä nettomääräisesti 100 eurolla työeläkemaksuja nostamatta.”

– Selvitystyö on nyt käynnistettävä, ja mukaan on otettava myös keskeisten eläkeläis- ja nuorisojärjestöjen edustus sukupolvien välisen solidaarisuuden hengessä, Paassilta vaatii.

Kotitalousvähennys tukemaan ikäihmisten arkea ja asumista

Kotitalousvähennys on tällä hetkellä ennen muuta hyvätuloisten asumisen tukimuoto sekä epätasaarvoinen asuntokunnan koon mukaan, sillä pariskunta saa remontistaan tuplasti enemmän kuin yksin asuva. Vähennystä heikennettiin viime vuoden vaihteessa. Vähennyksen maksimimäärää pitäisi nyt korottaa huomattavasti nykyisestä 2 250 eurosta ja vähennyksen määrä työn hinnasta on vähintäänkin palautettava entiselle 50 prosentin tasolle nykyisestä 40 prosentista.

Pienituloisimmilla eläkkeensaajilla ei ole tällä hetkellä mahdollisuutta kotitalousvähennykseen, koska vähennys tehdään maksetusta verosta, eikä heillä ole veroa maksussa. Heidän tueksi tulee luoda järjestelmä, joka vastaa perusteil-

taan ja määrältään kotitalousvähennystä. Vähennystä tulee myöntää korotettuna yli 75-vuotiaille. Näin saataisiin monia myönteisiä vaikutuksia ikäihmisten itsenäiseen selviytymiseen mm. kotipalveluiden käytön lisääntymisen ja palveluasumisen mahdollisen lykkääntymisen myötä.

– Malli parantaa pienituloisten eläkkeensaajien mahdollisuuksia valita hyvinvointiaan lisääviä palveluita omien tarpeittensa pohjalta ja lisää heidän ostovoimaansa. Lisäksi malli hyvin toteutettuna tukisi yleistä tavoitetta, että ikääntyneen pitää voida asua omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kaupan päälle laajentaminen toisi myös lisää työtä maahamme. SITRA on jo vuonna 2015 ideoinut kotitalousreformia ja asia pitää nyt ottaa vakavaan pohdintaan, sanoo **Simo Paassilta**.

Verotus

Kaikissa verolinjauksissa on erityisesti huomioitava se, että välillisten verojen korottaminen kohdistuu kaikkein kipeimmin pienituloisiin ja niiden korotuksista tulee pidättäytyä ainakin välttämättömyyshyödykkeiden osalta.

– Veronkevennyksiin ei mielestämme ole nyt missään nimessä tarvetta, koska palvelutkin on maassamme hoidettava. Korostamme kuitenkin, että palkansaajille mahdollisesti annettavat veronkevennykset on toteutettava myös eläkkeensaajien kohdalla. Verottoman eläketulorajan jälkeen eläkkeensaajien verotus ei saa olla palkkatulon verotusta ankarampaa, Paassilta korostaa.

Eläke- ja palkkatulon verotuksen vertailussa on luovuttava tulkinnasta, että palkansaajan työeläkevakuutusmaksu (TyEL- maksu) olisi veroa. Vaatimustamme tukee muun muassa eduskunnan perustuslakivaliokunnan kannanotto (PeVL 30/2005 vp), jonka mukaan mainittua maksua ei voida pitää verona.

”Kannusteet ovat tarpeen eläkkeellä työskennellessä”

Eläkkeensaajien Keskusliiton toiminnanjohtaja Timo Kokko esitti elokuussa Turun Sanomissa harkittavaksi sitä, että vanhuuseläkkeellä tehdystä työstä kertyneet eläkkeet saisi vanhan eläkkeensä päälle automaattisesti aina vuosittain, eikä vasta vakuuttamisvelvollisuuden ylärajalla.

Valtiovarainministeri **Matti Vanhanen** on käynnistänyt selvityksen, jonka tavoitteena on muuttaa eläkeläisten verotusta niin, että eläketuloa ja ansiotuloa verotettaisiin erikseen. Tarkoituksena on kannustaa eläkkeensaajat nykyistä laajamittaisempaan työntekoon tulevaisuudessa.

Valtiovarainministerin mukaan nykymalli ei kannusta työhaluisia eläkeläisiä töihin, koska eläke ja työtulot lasketaan yhteen, mikä nostaa eläkkeen verotusta.

Muutoksen kannustusvaikutus on varmasti suuri; reservissä on valtava määrä ammattilaisia.

Suomessa asuvien omaa eläkettä saavien lukumäärä 31.12.2018 oli 1 506 600 henkeä. Mediaanieläke Suomessa oli 1 459 e/kk vuonna 2018 (Eläketurvakeskus). Puolet eläkkeensaajista saisi eläkettä tuon määrän alle. Naisten eläkkeet painottuivat eläketulojakautaman matalaan päähän, kun taas miehiä on tasaisemmin kaikissa eläkehaitarin luokissa.

Tilastokeskuksen (12.3.2020) tiedon mukaan alle virallisen köyhyysrajan maassamme kitkuttelee jo 217 000 henkeä. Sosioekonomisista ryhmistä lukumääräisesti eniten pienituloisia onkin nimenomaan eläkkeensaajien ryhmässä. Luvut ovat vuoden 2018 lopusta, vuoden 2017 lopusta pienituloisten eläkeläisten lukumäärä oli 194 000 henkeä, joten vuoden aikana lukumäärä kasvoi hurjasti.

Eläketurvakeskuksen juuri 20.12.2019 julkaiseman tiedon mukaan joka kymmenes 63–67-vuotias eläkeläinen käy töissä. Suurin osa työskentelystä on epäsäännöllistä ja osa-aikaista.

Eläkkeellä työtä tekevien määrä on pysynyt ennallaan, vaikka vanhuuseläkkeen ikäraja on noussut. Eläkkeellä olevat miehet työskentelevät yleisimmin kuljetustyöntekijöinä, naiset puolestaan hoivaavat, siivoavat, opettavat ja myyvät.

Vuoden 2018 lopusta työtä tekeviä 63–67-vuotiaita eläkeläisiä oli 36 000. Kun mukaan lasketaan ilman eläkettä työssä jatkaneet, työssä oli kyseisestä kohde-ryhmästä yhteensä 74 000 henkilöä. Vanhuuseläkkeen rinnalla tehty työ on usein epäsäännöllistä ja osa-aikaista. Koko vuoden alle 68-vuotiaista eläkeläisistä työskenteli kolmannes.

Eläkkeellä työskentelijöiden määrä on kasvanut hietaasti viime vuosina. Vuonna 2018 määrä pysyi ennallaan edellisvuoteen verrattuna. Samaan aikaan työnteko yli 63 vuoden iässä kuitenkin lisääntyi, kun eläkeiän alaraja nousi 1955 syntyneillä 63 vuoteen ja 3 kuukauteen.

Minulle kerrotut syyt työskentelyn jatkamiseen ovat olleet hyvinkin yksilöllisiä. Haetaan muun muassa sisältöä ja tekemistä eläkepäiviin ja takaisin eläkkeelle jäämisen yhteydessä poistuneita arkirutiineja.

Varsin monella on taustalla myös taloussyytä ja saamani kysymykset ovatkin koskeneet ylivoimaisesti eniten juuri tätä puolta: Saa-ko tehdä töitä eläkkeellä ollessa, kertyykö eläkettä ja milloin sen saa maksuun? Muistutan, että työeläkkeiden osalta parhaat ja varmmimmat neuvot saa omasta työeläkeyhtiöstä ja Eläketurvakeskuksesta.

Haluan kiinnittää huomion nyt selvityksen alla olevan lisäksi myös toiseen asiaan. Vanhuuseläkkeen rinnalla karttuneen eläkkeen saa hakemuksesta maksuun vakuuttamisvelvollisuuden ylärajalla. Se on 68 vuotta vuonna 1957 ja ennen syntymällä, 69 vuotta vuosina 1958–1961 syntyneillä ja 70 vuotta vuonna 1962 ja sen jälkeen syntyneillä.

Jos vanhuuseläkkeellä oleva, vuonna 1948 tai sen jälkeen syntynyt henkilö työskentelee vanhuuseläkkeensä rinnalla, sovelletaan uuteen karttuvaan eläkkeeseen myös elinaikakerrointa.

Työkyvyttömyyseläkkeellä tehdyistä töistä karttuneet eläkkeet saa maksuun sitten, kun työkyvyttömyyseläke muuttuu vanhuuseläkkeeksi. Edellä mainitut eläkkeet on siis itse muistettava hakea. Tämä on mielestäni epäkohta, joka pitää korjata.

Eläkkeellä tehdystä työstä tienattu eläkekarttuma tulee saada maksuun automaattisesti, ettei käy niin, että tienattu eläke jää jostain syystä hakematta.

Esitan myös harkittavaksi sitä, että vanhuuseläkkeellä tehdystä työstä kertyneet eläkkeet saisi vanhan eläkkeensä päälle automaattisesti aina vuosittain eikä vasta vakuuttamisvelvollisuuden ylärajalla. Tällä on varmasti kannustava vaikutus työntekoon vanhuuseläkkeellä ollessa.

Timo Kokko/TS 8.8.2020

Tamperelainen Ensio Näriäinen, 93, on työskennellyt tietotekniikan parissa jo 60 vuotta ja on läheltä kokenut alan nopean kehittymisen. Tekniikka on tarjonnut Ensiolle mukavaa toimintaa ja virkistävää sisältöä elämään.

– Oman kokemukseni perusteella uskallan väittää, että teknologian käyttö on lisännyt monella tapaa hyvinvointiani ja mahdollisesti jopa elinvuosiani, Ensio sanoo.

Ension elämänselämänsä historia on varsin värikäs. Hän valmistui sähkötekniikoksi vuonna 1954, mutta varsinaisissa sähkötoimissa hän ehti olla vain kaksi päivää. Ensimmäisessä työpaikassaan Tampereen kaupungin sähkölaitoksella Ensio teki mm. kustannuslaskelmia. Kun laitoksella vapautui laskutuksen osastopäällikön paikka, Ensio valittiin työhön.

Tuolloin 1950-luvulla sähkölaskuja tehtiin käteillä 1930-luvun kirjanpito-koneilla ja sähkölaskut käytiin perimässä ihmisten kodeissa. Tehtäväkseen Ensio sai miettiä, miten sähkölaskutusta voisi kehittää.

Reikäkorttisysteemistä nykyaikaan

Ensio tuumaili, että reikäkortteihin perustuva menetelmä oli se, jota tuolloin kannatti kehittää. Laskutus tehtiin IBM:n paikallisessa keskuksessa Tampereella. Aihe kiinnosti Ensioa, joten iltaisin, vapaa-ajallaan, hän meni IBM:n keskuksen tekemään palkkua työtä oppiakseen lisää tietotekniikasta.

– Tuohon aikaan ei ollut juurikaan suomenkielisiä tietotekniikkaoppaita, joten tietämystani aiheesta lisätäkseni suoritin kirjeopistossa ruotsinkielisen tietotekniikkakurssin.

Vuonna 1962 Ensio aloitti Tampereen kaupungin tietohallinnossa, josta hän jäi eläkkeelle vuonna 1990 tietotekniikan päällikön toimesta. Mahtuipa noihin vuosiin toki paljon muutaakin, esimerkiksi 14 vuotta Tampereen yliopiston tietojenkäsittelyopin tuntiopettajana.

– Yliopistolle päädyin, kun syksyllä 1969 pidin paikallisen puhelinosuuskunnan henkilöstölle kurssia tietotekniikasta ja sana opetuksestani kiiri yliopistolle. Sieltä otettiin yhteyttä

”Teen aina vähän enemmän kuin odotetaan”

ja pyydettiin luennoimaan, Ensio muistelee.

Töissä eläkkeellä

Eläkkeelle jäätyään Ensio teki vielä kymmenvuotisen uran täysipäiväisenä koulutuspäällikkönä Tampereen teknologiakeskus Hermiasissa toimivassa teknologiayrityksessä – kun häntä toimeen pyydettiin.

Ensio Näriäisen työ- ja elämänselämänsä historiassa silmiinpistävää onkin se, että häntä on pyydetty moneen eri työhön ja tehtävään.

– Mottoni on, että pyrin tekemään aina vähän enemmän kuin vaaditaan tai odotetaan, Ensio toteaa.

Ehkä osin tämän elämänselämänsä aseenteen seurauksena Ensioa onkin pyydetty moneen mukaan. Hänen elämänselämänsä polullaan on avautunut erilaisia mielenkiintoisia mahdollisuuksia, kuten ’vanhan ihmisen mallina’ toimiminen yliopiston lääketieteen opiskelijoiden luennoilla.

Ensio näet piti vuonna 2012 Tampereen kaupunginvaltuuston istuntosalissa Tietokonesovellus hoitaa -esitelmän. Paikalla oli geriatrinen professori **Jaakko Valvanne**, joka pyysi Ensioa yliopistolle toisen vuosikurssin lääketieteen opiskelijoiden luennoille.

– Tarjous kiinnosti ja lupasin lähteä. Olen ollut siitä lähtien kahdeksana keväänä mukana noin kuu-kauden kestäväällä Vanheneminen-kurssilla mm. pitämässä luentoja, kommentoimassa muiden puheenvuoroja ja olemalla yhtenä elävän esimerkinä aktiivisesta vanhuksesta. Tänä keväänä koronatilanteen vuoksi osallistuin etäyhteydellä.

Pitää muistaa liikkua ja harrastaa

Ensio vinkkaakin ikäihmisiä käyttämään teknologiaa, sillä se todistetusti lisää hyvinvointia.

– Hyvästä teknologiasta huolimatta, muistakaa myös liikkua, liikkua ja liikkua. Liike on lääke, muistuttaa säännöllisesti kuntosalilla käyvä Ensio.

– Vanhalla ihmisellä pitäisi olla aina jotain tekemistä – sekä henkistä että ruumiillista. Jos ei tee mitään, terveyden ja hyvinvoinnin alamäki alkaa. Minulla on lähipiiristänikin tästä surullisia esimerkkejä.

Liikkumisen vähydestä ja koneen ääressä istumisen varjopuolista Ensioilla on kokemusta. Karjalaiset sukunimet omaava Ensio on kirjoittanut kirjan kotikylästään Konnitsasta sekä sukututkimuksen innoittamana omaelämäkerran jälkeläisilleen.

– Kirjoittamisen ja sen vaatiman taustatyön vuoksi jouduin istumaan tietokoneen ääressä pitkiä päiviä. Se oli paha juttu, sillä sain ’palkinnoksi’ diabeteksen, Ensio sanoo leikkisästi.

Intohimoisella tietotekniikan harrastajalla saattaa olla työpöydällä neljäkin konetta auki.

– Yhdestä luen sähköposteja, toisella saattaa olla auki sukututkimusohjelma, kolmannella katson televisio-ohjelmia – minulla kun ei ole varsinaista televisiota – ja neljännellä käsittelen esimerkiksi ottamiani valokuvia.

Valokuvaamista harrastavalla Ensioilla riittääkin. Kamera on lähes aina mukana. Kokoelmissa on nyt noin 30 000 kuvaa eri aiheista.

Älypuhelin käy Ensioilla viidennestä tietokoneesta. Erityisesti iPhoneen Siri eli henkilökohtainen puhutunnistukseen perustuva avustaja on hänen mieleensä.

– Vaimoni meneti lähes koko näkökykynsä jokin aika sitten, eikä hän näe puhelimen valikkoja. Sirin avulla vaimoni pystyy ohjaamaan puhelinta ja vaikka soittamaan haluamalleen henkilölle.

Ensio toivookin, että ikäihmiset innostuisivat älypuhelimista. Puhelimella kun voi tehdä paljon muuta kuin soittaa. Paljoa osaamista älypuhelimien käyttö ei vaadi, vaan ennemminkin oman pelon voittamista, luottamista omiin kykyihin ja minä osaan käyttää -asennetta.

Uskalla kokeilla!

– Itse olen sentyyppinen, että hyvin vähän luen ohjeita. Haluan kokeilla, miten mikäkin toimii. Harvoin kokeilu menee täysin metseen ja puhelin pimeäksi. Kokeilemalla oppii, Ensio toteaa iloisesti.

Toki myös opettajia, kuten Verkosta virtaa -vertaisopastajia, tarvitaan. Tämän Ensio tietää omasta kokemuksestaan jo 1950-luvulta.

Ensio Näriäinen esittelee iPadillä Ikälinja-ohjelmistoa lääketieteen opiskelijoille. Kuva: Ensio Näriäisen kotialbumi.

– Silloinen alaiseni, nuori rouva, joka joutui ensimmäisten joukossa sähkölaitoksella tekemisiin laitteiden ja ohjelmistojen kanssa, sanoi pitämäni peruskurssin jälkeen: ”Kuule Ensio, minä olen kapinoinut hirveästi tätä hommaa vastaan, mutta nyt kun sinä kerroit, että miten nämä laitteet toimivat ja mitä hyötyä näistä on, niin nyt tämä teknologia on minusta ihan hyvä asia!”

Ensio kehottaakin miettimään ja kokeilemaan erilaisten teknisten ratkaisujen vaikutusta elämään.

Millainen Suomi olisi, jos meillä ei olisi sähköä – ensimmäinen sähkövalo syttyi 1882 – tai jos meidän pitäisi käydä soittamassa kadun varrella olevasta puhelin-kioskista? Lista on loputon.

– Kysy siis mielessäsi, onko teknologia lisännyt hyvinvointia? Minun mielestäni on, Ensio summaa teknologisen kehityksen.

Juha Viitanen

Hervannan Eläkkeensaajien Verkosta virtaa -tilaisuudessa Ensio Näriäinen kertoi, miten teknologia voi lisätä ikäihmisten hyvinvointia. Kuva: Juha Viitanen.

Digisti korona-ajassa

Keväällä EKL:n Verkosta virtaa -toiminta kyseli, miten eläkkeensaajat ovat ottaneet digiasiat eli älylaitteet ja netin haltuun koronakeväänä. Vastauksia tuli ilahduttavat nelisensataa.

Yli puolet vastaajista oli 70–79-vuotiaita. Vanhimmat vastaajat olivat yli 90-vuotiaita ja mahtui mukaan muutama alle 60-vuotiaskin.

Vastauksia saatiin jokaisesta EKL:n piiristä ja valtakunnallisista yhdistyksistä.

Selvästi suosituinta tietotekniikan käyttöä oli sähköpostin käyttö, sitä oli käyttänyt noin 93 prosenttia vastaajista. Hyväksi kakkoseksi kiri pikaviestisovellus WhatsApp, jota oli käyttänyt kolme neljästä. Skypeä, Zoomia ja Teamsia oli niitäkin käyttänyt parisenkymmentä prosenttia.

Vastauksissa mainittiin etäyhteydenpito-ohjelmista myös mm. FaceTime, Discord, Telegram ja Wellmo. Näitä eivät edes Verkosta virtaa -järjestösuunnittelijat ole käyttäneet!

Yhdistyksen kokouksiakin on järjestetty etäyhteyksien avulla ja uusia osallistumisen muotoja on kokeiltu.

”Olen osallistunut muutama webinaariin, ne ovat olleet minulle uusi kokemus. Yksi webinaari oli EKL:n järjestämä ja olen ilmoittautunut mukaan uuteen sellaiseen”, eräässä vastauksessa kerrottiin.

Aina yhteydenpitoon ei tarvittu mitään ihmeellistä.

”Soitin ihan perinteisiä puheluita lenkkikaverilleni, kun molemmat olimme tahtoillamme samaan aikaan lenkkeilemässä etänä toisistamme”, sanoi eräs vastaajista.

Moni kertoi, että EKL-yhdistyksissä jäsenet soittivat ahkerasti toisilleen ja kyseivät kuulumisia. Näin netitömiäkään henkilöitä ei olla unohdettu.

YouTuben, elokuvien ja tv-sarjojen katsominen netistä on ollut suosittua. Netistä löytyy myös muuta viihdettä: lähes 40 prosenttia vastaajista oli pelannut tietokone- yms. pelejä.

”Olen netissä pelannut bridgeä sekä kerhokaverideni kanssa että liittymällä satunnaiseen vapaaseen paikkaan pöydässä”, kertoi eräs vastaaja.

Noin joka neljäs vastaaja oli tutustunut netin jumppavideoihin ja liikkunut niiden tahtiin. Useampi kuin joka kymmenes oli tilannut ruokaa netistä.

”Olen tänään ensimmäisen kerran tehnyt ruokatilauksen ja maksanut sen netissä. Noudan ruuan itse kaupan parkkipaikalta”, kertoi yksi vastaajista.

Myös maksutavat ovat muuttuneet.

”Tähän asti käteisellä maksaneena olen mm. ope-tellut käyttämään MobilePayta”, totesi yksi vastaaja.

Myös digikriittisiä näkökulmia nousi esiin.

”Pidän uuden oppimista hyvin tärkeänä ja mielelläni opastaisin muitakin digitaidoissa. Välillä kuitenkin pelkään, että sosiaalistutaan laitteen kanssa liikaa. Karanteenin jälkeen ei enää ehkä halutakaan palata kerhoihin tai kyetä liikkumaan. Liika kotona oleilu ja sähköiseen välineeseen tuijottaminen voi näivettää. Näitäkin asioita olisi syytä miettiä. Minusta meille yli seitsemänkymppisille ja riskiryhmiin kuuluville painotetaan liikaa eristäytymistä. Pelkäänpä, että tästä lasku tulee maksuun koronavaiheen jälkeen.”

Ja toki ilman tietotekniikkaakin pärjää, kuten eräs vastanneista totesi:

”Kuulkaa, kyllä täällä maalla aika kuluu ja tekemistä riittää ilman nettiäkin!”

Juha Viitanen

Iloisia oppijoita ja opastajia Verkosta virtaa Elämispäivillä Yläneellä. Kuva: Juha Viitanen.

Digiloikasta iloa koronakeväänä!

Kiteen Eläkkeensaajien Pirjo Pakarisen vetämästä tietokonekerhosta ovat oppia ammentaneet kiteeläiset eläkkeensaajat Eeva-Liisa Mononen ja Maila Könönen. Etenkin nyt koronakeväänä opeista on ollut suunnaton hyöty.

Eeva-Liisa oli töissä terveydenhuoltoalalla, jonne jo tietotekniikkakin ehti. Töissä oli kuitenkin 'atk-pojat', jotka auttoivat ongelmia kohdattaessa. Kun hän jäi pois töistä, ei ollutkaan enää atk-tukea. Kiteen Eläkkeensaajien tietokonekerhossa Eeva-Liisa on oppinut valtavasti tietokoneen arkikäyttöä.

Eeva-Liisa kertoo, että hän ei ole ns. tekninen ihminen ja esimerkiksi sosiaalisessa mediassa hän ei ole lainkaan. Paperiset kirjeet ja kortit ovat hänelle läheisiä, mutta silti tietokonetta tulee käytettyä eniten juuri kirjoittamiseen.

– Kirjoitan Word-ohjelmalla novelleja, tällaisessa kirjoittamisessa tietokoneen tekstinkäsittelyohjelma on aivan loistava.

Eeva-Liisa lukee netistä kirjallisuutta koskevia julkaisuja ja tietysti kirjastolainat varataan ja uusi-taan kätevästi netissä.

– Lehtiä en lue netissä, vaan tykkään lukea paperisen lehden aamiaispöydässä. Kirjoja ostan kerran kuukaudessa ja monesti tilaan niitä verkkokirjakaupasta.

Hän toteaa, että netti helpottaa monissa käytännön asioissa: pankkiasiat tai vaikka terveydenhuol-

lon ajanvaraukset hoituvat sujuvasti netissä ja tällaiset nettitaidot ovat mahdotto-man hyvä jokaisen eläkkeensaajan osata.

– Myös tiedonsaannin kannalta netti on kullannarvoinen. Maalaan akvarelleja ja olen esimerkiksi katsonut YouTubesta videoita akvarellinteko-ohjeista.

– Kannustan eläkkeensaajia matalan kynnyksen atk-ryhmään oppimaan! Ryhmissä on paljon samassa tilanteessa olevia, joten niissä ei tunne itseään tumpeloksi, kun ryhmä on samanhenkinen ja nopeamin oppivat auttavat muita!

Maila Könönen on Eeva-Liisan kurssikaveri Kiteen tietokonekerhossa.

– Olen innokas käsitöiden tekijä ja netistä löytää paljon erilaisia käsityöohjeita. Lisäksi netin kautta on helppo tilata erilaisia lankoja – etenkin sellaisia, joita ei ihan lähikaupasta löydy, Maila iloitsee.

Paikallista sanomalehti Karjalaista Maila lukee joskus jopa puhelimen näytöltä.

– Karjalainen tuottaa nettiin suoria ohjelmia. Kesän kohokohta oli lapsenlapseni sotilasvalatilaisuus, jonka seurasin netistä suorana lähetyksenä, kun itse tilaisuus oli suljettu tilaisuus, Maila kertoo.

Myös lastenlasten jalkapallo-otteluita ja yleisurheilukilpailuja Maila on katsonut suorana netistä, lapsenlapset kun lähettävät linkkejä näihin lähetyksiin.

Juha Viitanen

”Netin kielisovellukset ja Google-kääntäjä ovat hyödyllisiä apuvälineitä. Tieto löytyy nopeasti ilman sanakirjaa ja saa myös ohjeita ääntämisestä”, Eeva-Liisa vinkkaa.

”Monelle eläkkeensaajalle tuntuu olevan kynnys, että täytyy osata jo jotain ennakkoon, ennen kuin voi osallistua tietotekniikkaopetukseen. Ei tarvitse käyttö opettaa, mitä enemmän käyttää sitä enemmän oppii”, vinkkaa puolestaan Maila.

TEKNOLOGIATERVEISIÄ LAUREASTA

Kulttuurisyksy – mitä tehdä, minne mennä etänä?

Tässä artikkelissa esitellään muutama etäosallistumisvinkki kulttuurinälkäisille. Kaikki suositellut linkit oheisessa listassa.

Teatterin maailmaa

Teatteri kotisohvalle -sivustolle kerätään tietoa teattereiden erilaisista verkossa tapahtuvista esityksistä ja teostallenteista. Pitkästä listasta löytyy jokaiselle jotain!

Teatterin maailmaan voi hypätä myös historian näkökulmasta: Teatterimuseon nettisivulta löytyy useita verkkonäyttelyjä muun muassa Suomen teatterihistoriasta 1700-luvulta nykypäivään sekä lavastajien työstä.

Kuunteletko kulttuuria mieluummin muiden askareiden ohessa? Turun kaupunginteatteri on julkaissut Väli aika-nimisen podcastin, jossa syvennyttään teatterin maailmaan, sen arkeen ja juhlaan, ilmiöihin ja kulissiin takaisin sattumuksiin. Podcastia voit kuunnella esimerkiksi Spotify-alustan kautta hakusanalla "Väli aika".

Elävää kuvaa ja musiikkia

Soisiko tänään Kulkurin valssi, naurattaisiko Pekka Puupään edesottamukset vai kaipaatko jännitystä Komisario Palmun kanssa? Elonetissa on katsottavissa iso liuta pitkiä elokuvia. Lisäksi sieltä löytyy tuhansia mainos-, dokumentti- ja lyhytelokuvia. Myös kaikki sota-ajan uutiskatsaukset ja Finlandia-katsaukset ovat vapaasti katseltavissa.

Kotimaan matkailua etänä tarjoaa muun muassa Vantaa-kanava. Heidän sivuillaan voi tehdä virtuaalimatkoja kaupungin historiaan, nykypäivään, paikkoihin ja tapahtumiin. Tutustu esimerkiksi Kuusijärven historiaan, Hämeenkyllän kartanon alueen värikkäisiin vaiheisiin tai vieraile maatalousmuseossa. Rock-musiikin ystäville on tarjolla Louhela Jamin musisointia.

LOTAN JA PAPAN KORONALAULUT nousivat keväällä suureen suosioon. Idea on yksinkertainen mutta viihdyttävä: parikymppinen Lotta ja hänen isoisänsä laulavat vanhoja tuttuja iskelmiä ja laittavat videot kaikkien kuultavaksi. Laule-

Epävarma pandemiatilanne pelottaa ja pitää yhä monet meistä kotioloissa. Syksyn tullen kotoisa olohuone ja sohvanurkka tai muu kodin lempipaikka onkin houkutteleva tapa viettää vapaa-aikaa, mutta vailla tekemistä ei tarvitse olla.

Kuva: Pexels Photo

lun lomassa Lotta ja pappa myös jutustelevat, syövät lettuja ja lukevat päivän postia.

Alkoiko sinuakin laulattaa? YouTubesta löytyy myös OsmTV, jossa voit yhtyä yhteislauluun. Videoilla kuuluu musiikki ja laulu, ja laulujen sanat ovat näkyvillä. Eli jokaista säkeistöä ei tarvitse muistaa ulkoa. Repertuaarista löytyy ainakin kesälauluja, ikivihreitä ja iltalauluja.

Voit myös ottaa kuulijan roolin Marita Taavitsaisen, Teijo Lindströmin ja Mikael Konttisen tähdittämässä Ikivihreät -kesäkonsertissa, jonka on lahjoittanut Siskot ja Simot -luovan välittämisen yhteisö.

Poliisimuseosta Louvreen, elektroniikkamuseosta Guggenheimiin

Toukokuussa 2020 avattiin digimuseo.fi -palveluvuosto, jonka kautta kuka

tahansa voi nauttia museoiden sisällöistä missä ja milloin vain. Digimuseo.fi:n kautta pääsee omalta kotisohvaltaan käsin tutustumaan esimerkiksi perus- ja erikoisnäyttelyihin, kuten Apteekkimuseoon tai Helinä Rautavaaran museoon joko yksin, yhdessä ystävän kanssa tai opastetulle kierrokselle. Saman sivuston kautta voi tehdä myös retkiä kulttuuriympäristöissä tai osallistua luennoille tai avoimiin keskustelutilaisuuksiin.

Poliisimuseon Poliisi paikalla! -näyttelyn virtuaalikerroksella voi tutustua mm. pyövelin ammattiin sekä muistella kieltolain aikaa. Virtuaalikerroksen lisäksi Poliisimuseon sivuilla on avoimena erilaisia verkkonäyttelyitä, kuten poliisin työnkuvan ja toimintaympäristön muutoksista itsenäisen Suomen aikana.

Virtuaalisesti vierailtavissa olevista museoista

Suomessa ja ulkomailla on lukuisia listauksia, katso lisää oheisesta linkkilistasta.

Jumppaa, humppaa ja luonnonpuistoja

Amerikkalaisiin luonnonpuistoihin pääsee tutustumaan niin ikään kotisohvalta. Päivän aikana voi retkeillä vaikkapa Alaskan ja Floridan kautta Hawaiiille. Suomessakin pääsee katsomaan livekuvaa esimerkiksi ilvesten ja karhujen elämästä.

Jos luontokohteiden katselu saa omankin kehon levottomaksi, voit liikkua jumppavideoiden opastuksella. Voitaksen sivuilla on helppoja ohjevideoita ikäihmisten voima- ja tasapainoharjoitteluun.

Jos menoajalkaa vipattaa enemmänkin, niin tanssikoulu HSDS tarjoaa esimerkiksi samba-, cha cha-, jive- ja latino show -tunteja.

Kirjastojen tarjoamat e-palvelut

Pääkaupunkiseudulla toimivan Helmet-kirjaston asiakkaat voivat maksutta kuunnella lukuisia äänikirjoja sekä lukea niin e-kirjoja kuin digitaalisia sanoma- ja aikakauslehtiä kotimaasta ja ulkomailta.

Osassa Helmet-kirjastoista on mahdollista rekisteröityä myös erikoiskirjasto Celian asiakkaaksi. Celia tuottaa äänikirjoja kaikille, joille painetun tekstin lukeminen on hankalaa näkövammaan, sairauden, lukihäiriön tai muun vastaavan syyn vuoksi. Celian asiakkaaksi liittymiseen ei kirjastossa vaadita lääkärintodistusta, vaan oma suullinen ilmoitus lukemisesteestä riittää.

LOPPUUN VIELÄ VINKKI seminaarista. Tiistaina 6.10. klo 9–16 järjestetään suomenkielinen Happy Golden Days – vanhustyön verkko-seminaari, jossa esitellään onnistuneita innovaatioita ja toteutuksia vanhustyön parissa. Seminaari on maksuton ja kaikille avoin. Tämä ei suinkaan ole ainoa laatuaan, verkon välityksellä voi oppia vaikka mitä uutta ja mielenkiintoista – vain taivas ja google-hakusanat ovat rajana!

Anniina Honkonen
Tiina Leppäniemi

Tutustu linkkilistaan

<https://elonet.finna.fi/>
<https://www.teatterimuseo.fi/fi/Teatterimuseo-virtuaalisesesti>
<http://teatteri.turku.fi/podcast>
<https://elamisentaidetta.fi/halo/>
<https://kavi.finna.fi/>
<https://vantaakanava.fi/youtube.com/lottajapappa>
<https://www.youtube.com/user/OsmTV/videos>
<https://digimuseo.fi/mika-digimuseo/>
<https://www.poliisimuseo.fi/nayttelyt/verkkonayttelyt>
<https://www.voitas.fi/jumppavideot/>
<https://www.laurea.fi/ajankohtaista/tapahtumat/happy-golden-days--vanhustyon-seminaari/>

Vanhusasiavaltuutetun toimi täytyy perustaa

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry teki kyselytutkimuksen eläkeläisille. Selkeä enemmistö kyselyyn vastanneista arvioi, että ikääntyneitä kohdellaan nykyisin huonosti. Ikääntyvän väestön tueksi tarvitaan vanhusasiavaltuutettu.

Vanhusasiavaltuutetun toimen perustaminen Suomeen on kestänyt pitkään. Ymmärrämme, että asiaa täytyy valmistella huolellisesti. Vaikka hallitus joutuu hoitamaan vaikeaa koronatilannetta, myös tämä asia pitää laittaa kuntoon.

Asialla on kiire myös siksi, että ikääntyneet ovat koronan aikana olleet epätasa-arvoisessa asemassa muuhun väestöön verrattuna. Liikkumisen rajoitukset ovat vaikeuttaneet vanhusten elämää. Läheisten ja ystävien tapaaminen on ollut vaikeaa. Monelle asioiden hoito tietokoneella on ollut hankalaa tai mahdotonta.

Suomessa on paljon ikään perustuvaa syrjintää

Tällä hetkellä ikääntyneiden oikeuksia toteutetaan pääasiassa vanhuspalvelulain perusteella. Laki ei kuitenkaan toimi niin hyvin kuin pitäisi. Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry teki kyselytutkimuksen eläkeläisille. Sen mukaan selkeä enemmistö vastanneista (64 %) arvioi, että ikääntyneitä kohdellaan huonosti.

Vielä useampi vastanneista (74 %) uskoi, että Suomessa on paljon ikään perustuvaa syrjintää. Moni vastaaja (70 %) oli sitä mieltä, että ikääntyneet ja heidän läheisensä saavat huonosti äänensä kuuluviin hoivapalveluiden asiakkaina. Heidän toiveitaan ja tarpeitaan ei kuulla.

Tämä voi olla yhteydessä vanhustenhuollon palvelujen laiminlyönteihin ja väärinkäyttöksiin. Myös nämä tulokset tukevat sitä, että vanhusasiavaltuutetun toimi on tarpeellinen.

Vanhusten palveluja valvovat vanhusneuvostot, aluehallintovirastot (AVI) ja Valvira.

Palveluiksi käsitetään pääosin sosiaali- ja terveyspalvelut. Ikääntyneiden hyvinvointiin ja viihtyisään elämään vaikuttaa moni muukin tekijä. Niitä ovat esimerkiksi liikunta, asumisolot ja pääsy harrastuksiin ja kulttuuripalveluihin.

Vanhusasiavaltuutetulle useita tehtäviä

Vanhusasiavaltuutettu olisi merkittävä yhteiskunnallinen keskustelija, tiedottaja ja yhteistyökumppani. Valtuutetulle ei voida myöntää oikeuksia käsitellä kanteluita tai tehdä tarkastuksia. Hänellä pitää kuitenkin olla tehokkaat keinot nostaa esiin epäkohtia. Valtuutetulle tulisi useita tehtäviä.

Näistä tehtävistä EKL on korostanut tiedon tuottamista ja jakamista.

Hyvä vertailukohde vanhusasiavaltuutetulle on lapsiasiainvaltuutetun toimisto. Se on jakanut tietoa toiminnastaan, osallistunut yhteiskunnalliseen keskusteluun ja nostanut esille tärkeitä lapsen asemaan liittyviä asioita.

Ikääntyneiden osuus Suomen väestöstä kasvaa. Heidän mahdollisuuttaan osallistua itseään koskeviin asioihin tulisi parantaa. Vanhusasiainvaltuutetun toimen yhteyteen tulisi perustaa vanhusasioiden neuvottelukunta. Sen jäsenenä tulisi olla ikääntyneitä edustavien järjestöjen jäseniä.

Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään maakunnissa. Siksi valtuutetun ja neuvottelukunnan pitää toimia yhteistyössä myös maakuntien kanssa.

EKL on huolissaan toimintamahdollisuuksista

Vanhusasiavaltuutetun toimen perustamiseen on varattu 500 000 euroa. EKL:n mielestä se on kuitenkin liian vähän.

Ikääntyneet ovat aktiivinen ja monipuolinen joukko. Heidän tilanteessaan on edelleen paljon parannettavaa. Vanhusasiavaltuutetun toimen perustaminen on tarpeellinen ja tervetullut uudistus.

EKL osallistuu mielellään tehtävän kehittämiseen myös jatkossa.

Mikä on vanhusasiainvaltuutettu?

- ✓ uusi toimi
- ✓ perustaminen etenee syksyllä eduskunnan käsittelyyn
- ✓ tehtävänä muun muassa tuottaa ja jakaa tietoa
- ✓ perustamiseen varattu 500 000 euroa

Leena-Maijan

KIRJAS TOSSA

Leena-Maija Tuominen

Kävellen Ruijasta Kuusamoon

Lucinda Riley, Elena Ferrante, Anne B. Radge, Alexander McCall Smith, Enni Mustonen, Sirpa Kähkönen, Eppu Nuotio. Yöpöydälläni on pari viimeistä vuotta ollut jokin näiden kirjailijoiden kirjoista. Olen jäänyt koukkuun heidän kirjasarjoihinsa.

Puhumattakaan suosikkidekkareista. Dekkareidenkin salaisuus ja viehättävyys on tutuissa henkilöissä, joiden elämästä ja työstä kerrotaan kirjasta toiseen.

Leena Lehtolainen

ja Maria Kallio ovat olleet 'ystäviäni' pitkään. *Jälkikaiku* (Tammi 2020, 394 s.) on Lehtolaisen 15. Maria

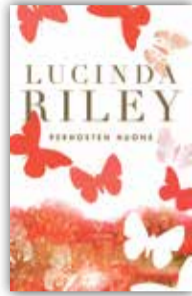
Kallio -dekkari. Maria ja työoverit vanhenevat, lapset kasvavat, rikokset muuttuvat. Maria johtaa Espoon poliisissa osastoa, joka selvittää lasten ja nuorten tekemiä sekä heihin kohdistuvia rikoksia. Työn alla on teini-ikäisen irakilaispakolaisen väkivaltainen kuolema. Toinen irakilaispakolainen joutuu syytetyksi 15-vuotiaan tytön raiskauksesta. Kaiken lisäksi nettitrolli aloittaa työnsä mustamaalatakseen Marian ja hänen osastonsa. Lehtolainen pehmittää ajan ikäviä ilmiöitä ja rikoksia poliisien yksityiselämän kuvauksilla, vaikka eivät nekään ole pelkästään mukavaa luettavaa. Ihailen ja arvostan Lehtolaisen kiihkotonta ja humaania tapaa kirjoittaa.

On hienoa päästä paikkoihin, joista lempikirjat kertovat.

Tiedossa olisi pitkä kiertomatka, jos lähtisin **Lucinda Rileyn** matkassa etsimään hänen romaaniensa seitsemän adoptoidun sisaruksen juuria: Brasiliaan, Norjaan, Skotlanttiin, Thaimaahan, Australiaan, Keniaan, Ranskaan, Sveitsiin, Yhdysvaltoihin. Seitsemän sisarta -sarjasta on ilmestynyt suomeksi viisi: *Seitsemän sisarta*, *Myrskyn sisar*, *Varjon sisar*, *Helmen sisar* ja *Kuun sisar*. *Auringon sisar* ilmestyy syksyllä. Kirjat on ansiokkaasti kääntänyt Hilikka Pekkanen ja kustantanut Bazar. Järkälemäiset kirjat, paksuimmat yli 700 sivua, pitävät lukijan näpeissään. Kirjojen viehättävyys perustuu niiden monimuotoisuudelle.

Elämän mutkikkaita polkuja on runsaasti tarjolla myös Rileyn *Perhosen huoneessa* (suom. Tuukka Pekkanen, Bazar 2020, 652 s.). Lähes 70-vuotias Posy Montague asuu Pohjanmeren rannalla Englannin Suffolksissa perintötalossaan. Posyn isä on kuollut sodan aikana, kun tyttö on ollut vielä pieni. Romaani perustuu monen henkilön osalta valheeseen. Posykin joutuu punnitsemaan elämänsä peruspilareita, kun hän kuulee mitä hänen isälleen on oikeasti tapahtunut.

Tukholmassa toisen maailmansodan aikaan Ruotsin tiedustelupalvelu yritti murtaa saksalaisten salaisia viestejä. **Denise Rudbergin** *Salainen koodi* (suom. Anu Koivunen,

Into 2020, 284 s.) kertoo miten tiedustelupalvelun testien kautta löytyy kolme naista koodinmurtajiksi. Signe on muuttanut maaseudulta Tukholmaan kotiapulaiseksi, Iris paennut Virosta pikkupoikiensa kanssa – juutalaissyntyinen mies on kadonnut – ja Elisabeth on varakkaan perheen omaa työuraa havitteleva tytär. Naiset ovat matemaattisesti poikkeuksellisen lahjakkaita ja onnistuvat myös työssään. Salainen koodi kertoo paljon myös Ruotsin sodanaikaisesta elämästä. Kirjalle on tulossa jatkoa.

Kate Quinnin

Koodinimi Alice (suom. Päivi Paju, HarperCollins Nordic 2018, 573 s.) on rankka kertomus naisista, jotka haluavat taistella natseja vastaan toisessa maailmansodassa. Amerikkalainen Charlie on lähetetty Eurooppaan 1947, jotta hänen epäoivottu raskautensa saadaan pois päiväjärjestyksestä. Mutta nuori nainen haluaakin selvittää sodan melskeisiin Ranskassa kadonneen serkkunsa kohtalon. Tiedot johdattavat hänet Lontooseen, missä hän kohtaa ensimmäisessä maailmansodassa vakoojana työskennelleen Eva Gardinerin. Alkaa rankka matkaa menneisyyteen ja nykyisyyteen.

Tommi Kinnusen

Ei kertonut katuvansa (WSOY 2020, 351 s.) on rankka kertomus viiden naisen yli 700 kilometrin pituisesta kävelymatkasta Ruijasta Kuusamoon. Sota on päättymässä keväällä 1945. Joukko saksalaisten mukana Narvikiin päätyneistä suomalaisnaisista vangitaan. Vaihtoehtona on leirille jääminen tai matka kotimaahan. Viisi naista aloittaa loputtoman matkan kohti kotia. Epäinhimilliset olosuhteet ja epä-tietoisuus miten kaikki päättyy, jäytää jokaisen kulkijan mieltä. Romaani on kuin balladi, jossa annetaan vihjeitä siitä mitä on tapahtunut ja mitä vielä tapahtuu, mutta kaikkea ei paljasteta. Viikkokausia yhdessä olevat naiset kertovat toisilleen hyvin niukasti, miksi he ovat saksalaisten matkaan lähteneet. Vain tämä on selvää tarinan päähenkilölle: "Valitsipa hän elämässä minkä tahansa tien, se ei veisi häntä lämpöön eikä rauhaan." Pakahduttava tarina kerrottuna karun kauniilla kielellä.

alueeksi. Kaikki asuvat kaupungissa. Asuntoja ei riitä jokaiselle tulijalle. Petipaikan saa ostoskeskuksen entisistä kauppatiloista, mistä tahansa missä on tyhjää tilaa. Uusia vuokra-asuntoja on, mutta kuka niihin pääsee asumaan. Päätäjät saavat idean. Pyydetään anojia kirjoittamaan elämästään tarina. Niistä valitaan asunnoille asukkaat. Kaupunki on jakautunut Hyvään ja Huonoon alueeseen. "Päätäjä saattoi pistäytyessään asuinalueensa kivijalkakaupassa törmätä merkillisiin kulkijoihin, joilla oli mauttomat vaatteet, outo murre ja huonosti leikattu tukka." Päätäjät joutuvat näkemään vaivaa pitääkseen kiinni etuoikeuksistaan. Tarinatkin osoittavat miten outoja ihmisiä kaupunkiin on tullut. Kirjan alkuosa on tulvillaan nasevaa ja oikeaan osuua leikkittelyä aikamme ilmiöillä, varsinaiset tarinat eivät niinkään yllätä.

Samassa työpaikassa täyttämässä kaupan hyllyjä 18 vuotta, ei ystäviä, ei poikaystäviä, ei merkkiäkään mahdollisesta avioliitosta.

Tokiolaisen Keikon lähipiiri ei ymmärrä 36-vuotiaan naisen elämää. **Sayaka Muratan** *Lähikaupan nainen* (suom. Raisa Porrasmäe, Gummerus 2020, 70 s.) on liikuttava ja hauskin kirjallinen naisesta, joka tietää mistä hän pitää ja mitä hän haluaa tehdä. Ei ulkopuolinen voi aina ymmärtää miksi joku toinen pitää työstä, mitä itse ei mistään hinnasta koskaan haluaisi tehdä.

Kari Hotakainen

Tarina (Siltala 2020, 268 s.) Hotakainen sivaltaa aikamme ilmiöitä. Autioitunut maaseutu on romaanissa muuttunut Virkestys-

Genumex NIVELET KOVILLA?

Sisältää patentoitua UC-II®-kollageenia ja C-vitamiinia, joka osallistuu nivelruston normaaliin toimintaan ja kollageenin muodostukseen.

- laktoositon • gluteeniton • hiivaton • soijaton

VAIN YKSI KAPSELI PÄIVÄSSÄ! APTEEKISTA.

Lisätietoa www.genumex.fi

Seuraa meitä Facebookissa

Markkinoija: Aboutmeds Oy

90 kaps.

30 kaps.

VARMUUSALUSASUT

apu virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- kestotuotteet: yli 200 pesukertaa!
- myös muoviset suojahousut

Patja- ja tyynysoijat Lonkkasuojahousut

Tilaa ilmainen paperiesite!
0400 223 446
MYÖS PUHELINMYYNTI!

DIVISA
Helpompaa huomiseen.
verkkokauppa: www.divisa.fi

Mainostilavaraukset puh. 045 110 4122

"Yhdessä on 58 vuotta kuljettu ja siitä 23 vuotta Utajärven Eläkkeensaajien hommissa", toteaa 80-vuotias Hannes Pilto rakkaan vaimonsa Arjan vierellä. Kuva: Hannes Pilton kotialbumi.

Piltolla on pilkettä silmäkulmassa

Hannes Pilto, idearikas EKL-aktiivi Utajärveltä

EKL:n Oulun piirillä oli tuuria saatuaan Hannes Pilton aikoinaan, 23 vuotta sitten, mukaan eläkkeensaajien touhuihin. Pitkä puheenjohtajuuskausi loppui 2017, jolloin Hannes pääsi vihdoon 'eläkkeelle'. Paljon on Piltolla tarinoita noilta ajoilta.

– Oman Utajärven yhdistyksemme väki kävi kesän koronaranteenista huolimatta 80-vuotisonnittelekäynnillä kesämökillämme Yli-Utoksella kesäkuussa. He toivat mukanaan jäsenemme Arvo Kemin minusta maalaa-man muotokuvan. Vaimolleni Arjalle he toivat veneeseen rakennetun ison upean kukkalaitteen, ex-puheenjohtaja Hannes Pilto kertoo.

Pilton suuresti arvostama teos on yhdistyksen huomionosoitus ja kiitos Hannes Pilton 23 vuoden pituisesta puheenjohtajuudesta, jonka hänen mukaansa mahdollisti **Arja**-vaimon tarmokas ja tiivis mukanaolo kaikessa.

– Myös kävelevänä kalenterina ja ulkomuistina, Pilto hymyilee.

Vuoden 1994 syyskokouksessa Pilto valittiin Utajärven Eläkkeensaajien puheenjohtajaksi, jäseniä silloin oli 29. Puheenjohtajuus kesti yhtäjaksoisesti vuoteen 2017 asti, jolloin hän luovutti puheenjohtajan nuijan sekä 376 jäsentä **Laatikaisen Outille**.

Näin Hannes Pilto muistelee pitkää puheenjohtajuuskauttaan:

– Toimintaa ja tapahtumia riitti läpi vuosien! Viime vuosina saimme aikaan yli 200 tapahtumaa, joihin kirjattiin tasaisesti noin 3000 jäsenen osallistumisen yhden vuoden aikana. Matkailu kotimaassa ja ulkomaille on ollut yksi suosituimpia ja odotetuimpia asioita.

– Olen ollut oman yhdistyksen sekä lisäksi EKL:n Oulun piirin matkavastaava yli 15 vuotta yhdessä piirin omien matkavastaavien **Osmo Ylänteen, Risto Örlingin, Tauno Puolakan ja Jorma Jylhän** sekä oman yhdistyksen **Raimo Nikulaisen, Aune Kokko-Oikarisen** ja viimeisimpänä **Esko Huhtalan** kanssa.

Pilton saamaan muotokuvaan liittyy paljon elämänhistoriaa, jota hän raottaa hieman.

– Valokuvassa Arjan takaa näkyvän myllyn rakensimme vanhan, sota-aikana tuhoutuneen myllyn paikalle 2011, muistoksi perinnehistoriasta ja yhteiselämän alusta, sen Sopoteltan paikalle, jonka pystytimme juhannuksena 1962 vanhan myllyn paikalle. Rokuan tansseissa alkanut juhannushuuma jatkui tiiviinä seurusteluna pitkin kesää, joka johti siihen, että Arjan hoikka ampiaysvyötärö alkoi muotoutua loppukesän aikana uusiin mittoihin, Hannes kertoilee.

Luontaisena jatkumona seurasi kihlautuminen ja vihkiytyminen 58 vuotta sitten.

– Oltuamme aviossa 40 vuotta varasin hääpäivän kunniaksi morsiusviitin Keitelerannan lomakodista. Saavuttuamme hotellille oli tuttu tyttö **Leena Piippo** vastaanotossa. Hän kysyi ensimmäiseksi, että minkä tautta sinä Hanski tämän hääsviitin olet varannut. Kerroin, että olemme pitkälinjan kalastajia ja olemme Arjan kanssa puikkaroineet kutemaverkkoa aina samasta verkonsilmästä jo 40 vuotta, ja onnistuneet saamaankin kaksi jälkikasvun jatkajaa. Tämä pienenä kevennyksenä, naureskelee Hannes pilke silmäkulmassa.

– Tuohon vielä lisäsin, että on siinä puikkari ollut käytössä ja jo aikapaljon kulunutkin, johon Leena vastasi aitoon savolaistyyliin: On siinä mahtanna muuten verkonsilmäkin hieman venyä.

Hannes Pilto kiittää Eläkkeensaajien Keskusliittoa, sen Oulun piiriä ja piiriyhdistyksien jäseniä.

– Ennen kaikkea oman yhdistyksen jäsenille kiitokset rakentavasta ja ennen kaikkea kannustavasta yhteistyöstä vuosikymmenten aikana, sekä muistamisesta merkkipäivänäni, sanoo Hannes lopuksi.

MATOT laajasta valikoimastamme. Tilaa www.kotimatto.fi suoraan kotiin!

KOTIMATTO

MA-PE 10-18, LA 10-15 Rengastie 2, Seinäjoki, p. 050 570 6941
kotimatto.fi | designfromscandinavia.com

Jalat turvoksissa?

Vaikea löytää kenkiä?

Tilaa ilmainen esite!

Pumpulin pehmeät, höyhänen kevyet

PIRKA ERITYISKENGÄT

Erikoisleveät PIRKA TALVIKENGÄT

PIRKA-KENKÄ OY 03 334 1951 • pirka-kenka.com

Pieni Tietokirjanurkka

Arvi Herttua: ALEKSANDER

(BoD 2020, 216 s.)

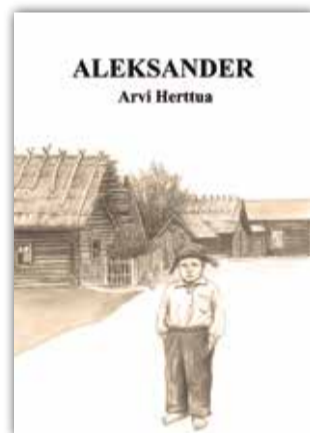
Arvi Herttuan kolmas kirja Aleksander on koskettava. Tarina imee mukaansa, jännite säilyy koko ajan. Runsaat yksityiskohdat ovat osa elävää kertontaa. Herttua on tehnyt paljon taustatyötä.

Vuonna 1988 Neuvostoliitto teki aloitteen inkeriläisten muuttamista Suomeen. Presidentti Koivisto otti aloitteen nimiinsä. 30 000 inkeriläistä saapui maamme. Kirja on kirjoitettu kunnianosoituksena sitkeälle miehelle, Aleksander Tallolle.

Tarina alkaa 1660-luvulta, kun savolainen Heikki Mustonen muuttaa vaimonsa Ainin kanssa Inkeriin. Siellä he rakentavat talon ja viljelevät peltoja, kunnes kohtalo puuttuu asiaan. Sotajoukot pyyhkivät Inkerinmaan yli. Tästä suvun tarina jatkuu, kunnes tullaan toiseen maailmansotaan.

Ennen sotaa Neuvostoliiton johto siirsi suuren määrän epäluotettavina pitämiään inkeriläisiä kauas itään. Kun Saksa miehitti Inkerin, inkeriläiset pääsivät muuttamaan Viroon ja Suomeen. Heidän joukossaan oli myös Heikin ja Ainin jälkeläiset. Heidät sijoitettiin Ylöjärvelle. Ahkerina ihmisiä heitä arvostettiin ja he asettuivat osaksi ylöjärveläistä yhteisöä.

Saksa ja Suomi hävisivät sodan. Väli rauhasopimuksen mukaisesti 56 000 inkeriläistä palaa Neuvostoliittoon. Heidän mukanaan Aleksander Tallo perheineen.

Aleksanderin poika, kirjan nimihenkilö Aleksander, oli tullut Ylöjärvellä moittineeksi neuvostojärjestelmää. Hänet tuomitaan kymmeneksi vuodeksi Arkangeliin työleirille. Vapautuessaan hän saa kymmenen vuoden jatkorangaistuksen fasistina ja määrätään asumaan vielä seuraavat kymmenen vuotta Arkangelissa.

Aleksander avioituu Agrippinan kanssa. Perhe pääsee muuttamaan Viroon Stalinin kuoleman jälkeisessä suojausajassa. He ovat jo vanhoja ihmisiä, kun paluumuuttavat Suomeen. Aleksander kuolee vuonna 2002. Agrippina nukkuu pois 90-vuotiaana 2013.

Arvi Herttua on tehnyt tarkkaa työtä. Hänen kuvauksensa noiden aikojen töistä, työvälineistä ja työolosuhteista sekä tapakulttuureista ovat tarkkoja ja siten mielenkiintoisia. Aleksanderin mielen ja psyyken kuvaus vankileirillä ja sen jälkeen on hienoa. Kirjan voi ostaa kirjakaupoista ja bod.fi -verkkokaupasta.

Jussi Särkelä

Toiminnanjohtajan pörriäishotellihaasteesta innostuttiin ympäri Suomen

Määräpäivään mennessä toimitukseen tuli toista-kymmentä valokuvaa innokkaiden pörriäishotellien rakentajilta eri EKL-yhdistyksistä ympäri maan. Tässä kuvasatoa, alkuun Reijo Hasarin pikkutarina omasta hyönteishotellistaan.

”Täällä Verlan puutarhassa hotelli olisi pitänyt tehdä jo aikaisemmin keväällä, mutta en vain saanut sitä aikaiseksi. Mielenkiintoisen projektin taustalla on huoli kahden kirsikkapuun tuottamista hedelmistä, joita toivottavasti tulevina vuosina ilmaantuu runsaammin. Porasin pihkattomaan puuhun useamman kokoisia reikiä (5–10 mm), syvyydeltään yli 10 cm, jotka peitin verkolla. Näin hyönteiset pääsevät koloihinsa, mutta linnut eivät häiritse niiden rauhaa. Katto pitää myös muistaa laittaa hotelliin, jotta vesi ei pääse häiritsemään erityisesti ylempien kerrosten asukkaita. Tämän hotellipuun laitoin kirsikkapuiden väliin sellaiseen suuntaan, että tulevat mahdolliset asukkaat heräävät nousevan aamuauringon lämmittäviin säteisiin. Saa nähdä seuraavien vuosien aikana, onko minusta tullut tyytyväisten asukkaiden hotellinpitäjä?”

Reijo Hasari, Vuosaaren ES

Kurun Eläkkeensaajien Erkki Törmän pörriäishotelli punamulta-seinällä.

Jäsenlehden kivan artikkelin innostamana teimme mieheni kanssa toukokuulla hyönteishotellin, hän teki rungon, minä maalasin ja sisustin. Maalaus ei olisi ollut tarpeen, mutta esim. linnunpöntöt kestävät maalattuina paljon kauemmin, joten maalasin myös hotellin. Ripustimme sen puutarhan ympärillä olevaan verkkoaitaan. Pirkko Nevalainen, Hankoniemen ES

Tässä minun vuonna 2018 vanhasta viinilaatikosta valmistamani hyönteishotelli. Kovasti siellä on elämää ja paljon asukkaita! Arja-Leena Sibelius-Luhtala, Lammin ES

Pörriäisille voi rakentaa hotellin näinkin! Eija Salokatve, Mäntyharjun ES

Roihuvuoren Eläkkeensaajien Lea Saarimäki sai tämän pörriäishotellin äitienpäivälahjana.

Tässä pörriäishotellimallia paimiolaiseen tapaan. Marjaleena Ruuhonen, Paimion ES

Minulla on puiden, pensaiden, kukkien ja heinien täyttämä puoli-hehtaarin maapala. Projekti alkoi jo silloin, kun nämä eivät vielä olleet muotia. Halusin kaataa koivun niin, ettei jää rumaa kantoa. Kaadoin puun juurineen ja sahasin tyvestä pätjän. Pesin mullan pois juurien välistä ja silloin idea välähti. Porasin pölliin täyteen erikokoisia reikiä, katoksi luonnon lohkoma kivi. Sekin on ruuvilla kiinni, ettei tuuli pudota. Asukkaita on riittänyt! Jorma Aaltonen, Jyväskylän ES

Valmistamani hotelli – tervetuloa pörräämään! Erilaisia huoneita löytyy kaiken kokoisille vieraille. Löytyy myös kestävä ja vilpoisa tiiliosasto. Valto Hämäläinen, Ylivieskan ES

Tässä meidän pörräisten oma hotelli. Soini Korhonen, Uimaharjun ES

Tämä maalauksin koristettu pörräishotelli sijaitsee Itä-Suomessa, Savonlinnassa. Kalevi Sallinen, Kellarpellon ES

Jälleen kerätään KAPINARUNOJA!

Runojen kirjoittaja: tartu tilaisuuteen, kirjoita tämän päivän kapinaruno ja lähetä se Työväenarkiston ystävien kapinarunokeräykseen!

Millainen on tämän päivän kapinaruno? Kapinaruno vastaa kysymykseen, mikä on pielessä ja epäoikeudenmukaista. Se kapinoi väärää vallankäyttöä vastaan ja osoittaa kohti tilanteita, joissa kansalaisten oikeuksista on pidettävä parempaa huolta. Se voi olla kapinaa elämän usvaa ja näköalattomuutta kohtaan tai se voi yhtä lailla olla kapinaa pessimismistä vastaan.

Myös koronavirus tai siitä johtuva poikkeustilanne voi saada aikaan halun kapinoida. Kapinarunossa on lisäksi mahdollista esittää, miten käsitelty epäkohta voidaan korjata.

Sinä runojen kirjoittaja, kirjoita kapinaruno ja lähetä se meille. Osa osallistujista pääsee – koronavirus tilanteen näin sallissa – esittämään runonsa Stadin työväenkirjallisuuspäivillä Sörnäisissä 20.11.2020. Vaikka tapahtuma peruuntuisi, kilpailun parhaat huomioidaan ja heidän runoistaan kootaan julkaisu.

Runojen esittämisestä ja julkaisemisesta ei makseta palkkiota. Kapinarunoiltaan pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tuleville korvataan matkakustannukset yleisten kulkuneuvojen taksojen mukaisesti sekä maksetaan päiväraha. Jokainen Kapinaruno VI -kirjaan valittu runoilija saa kirjan maksutta.

ETENEMME NÄIN: Lähetä korkeintaan viisi (5) runoa **23.10. mennessä** sähköpostitse osoitteeseen kapinaruno@gmail.com tai postitse osoitteeseen Työväenkirjaston ystävät ry, Työväenliikkeen kirjasto, Sörnäisten rantatie 25, 00500 Helsinki. Kuoreen merkintä "Kapinaruno". Liitä runolähetykseesi aina nimesi, kotiosoitteesi, sähköpostiosoitteesi ja puhelinnumerosi. Runojen tulee olla uusia.

Raati valitsee esitettävät runot. Raatiin kuuluvat runoilija ja kirjoittamisen opettaja **Miia Toivio**, runoilija, toimittaja ja kriitikko **Sanni Purhonen** sekä tutkija ja opettaja **Riikka Ylitalo**. Kapinarunotilaisuudessa Toivio ja Purhonen kommentoivat esitettyjä runoja. Runoilijat saavat kutsun tilaisuuteen 12.11. mennessä. Tarkempia tietoja kapinarunokeräyksestä antaa raati, kapinaruno@gmail.com.

Tervetuloa luomaan uutta runoutta ja runokulttuuria! Kapinarunokeräyksen järjestää Työväenkirjaston ystävät ry.